

การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
Administration and Management of School Administrators and Teachers
towards the Operation of the Buddhist Way Schools under Sisaket
Primary Educational Service Area Office 3

ละอองดาว สมเฝ้า¹ อุดมพันธุ์ พิชญ์ประเสริฐ² พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง² และพิมล วิเศษสังข์²

โรงเรียนบ้านสวายสนธิ ตำบลสวาย อำเภอลืออำนาจ จังหวัดศรีสะเกษ 33170¹

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 2

E-mail: laogdown@gmail.com

Received: February 25, 2021; Revised: March 23, 2021; Accepted: March 23, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดโรงเรียน และ 3) ศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 314 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี เชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
3. การศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า 1) ปัญหา สถานศึกษาไม่ได้วิเคราะห์สภาพของโรงเรียน จัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับวิถีพุทธ บุคลากรขาดการอบรมวิถีพุทธ และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ 2) แนวทางในการพัฒนา ควรวิเคราะห์สภาพของโรงเรียน จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีพุทธ ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม และร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ

คำสำคัญ: การดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ

Abstract

This research aimed 1) to study administrators' and teachers' opinions towards the operation of the Buddhist Way Schools, 2) to compare the administrators' and teachers' opinions

towards the operation of the Buddhist Way Schools classified by education levels, current positions, and school sizes, and 3) to study problems and guidelines for developing the operation of the Buddhist Way Schools under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3. The samples used in this research included 314 participants: school administrators and teachers in the Buddhist Way Schools under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3. The research instrument was a questionnaire. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test, f-test, and Scheffe's pairwise differences.

The research findings were found as follows.

1. The opinions of the school administrators and the teachers towards the operation of the Buddhist Way Schools in the overall and in each aspect were at a high level.

2. The findings of the comparison of the opinions of the school administrators and the teachers towards the operation of the Buddhist Way Schools classified by education levels, current positions, and school sizes showed that the opinions of the school administrators and the teachers towards the operation of the Buddhist way schools classified by education levels, current positions, and school sizes were significantly different.

3. The study of the problems and the guidelines for developing the operation of the Buddhist Way Schools under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3 showed that 1) the problems: the schools did not analyze the school conditions, the activities were not relevant to the Buddhist way, staffs were not trained on the Buddhist way, and the residents in the communities did not cooperate in developing the Buddhist Way Schools and 2) the guidelines for developing: the current conditions of the Buddhist Way Schools should be analyzed, activities should be arranged to be relevant to the Buddhist way, staffs should be trained, and the Buddhist Way Schools and the residents in the communities should cooperate to develop the Buddhist Way Schools.

Keywords: Operation, Buddhist Way Schools

บทนำ

การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาชาติให้มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุขได้ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำหรับเป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทางการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ โดยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบ ในการดำเนินงาน เพื่อสร้างผลผลิต ผลลัพธ์ ให้เกิดกับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจุดเด่นประการหนึ่งของแผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับนี้ คือ ในส่วนของเป้าหมายด้านคุณภาพที่ได้ให้ความสำคัญต่อระดับความสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความสำเร็จที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองของผู้เรียน เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนตามแผนฯ ดังกล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ 2559)

โรงเรียนวิถีพุทธ คือ สถานศึกษาในระบบปกติที่นำหลักพุทธธรรมหรือองค์ความรู้ที่เป็นคำสอนในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2545 ที่สนองนโยบายของรัฐบาล และสนองโครงการหรือแผนงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาได้มีการประยุกต์ การนำหลักธรรมคำสั่งสอนมาบูรณาการเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศ ภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เน้นวิถีวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความดีงาม พัฒนาผู้เรียนให้ได้รับมากกว่าองค์ความรู้ มีความประพฤติและจิตใจที่เข้มแข็งสงบสุขและมีปัญญาที่ดีจากพระพุทธธรรมที่พึงประสงค์ โดยปฏิบัติตาม แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ 2) การจัด วิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ 3) กิจกรรมเสนอแนะและการพัฒนา 4) การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรใน โรงเรียนวิถีพุทธ 5. การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ 2546) โดยระยะแรกมี โรงเรียนเข้าร่วมโครงการเมื่อเดือนพฤษภาคม 2545 จำนวน 80 โรงเรียน ซึ่งมีทั้งระดับประถม มัธยมศึกษา กระจาย อยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ นับถึงปัจจุบันมี จำนวนถึง 22,826 แห่ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้ดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูบางโรงเรียนยังไม่ตระหนัก ในบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ผู้บริหารบางโรงเรียนไม่มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถี พุทธ อีกทั้งขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ และจากการรายงานการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาประจำปีของสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ปีการศึกษา 2560 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 2560) ได้สรุปผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธใน 5 ด้านโดยพบปัญหาซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าขณะนี้ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธยังมีปัญหาผู้รู้ชัดในหลักธรรมไม่ ช้องแฉะในอภายมุขซึ่งเป็นปัญหาในการบริหารจัดการที่ต้องอาศัยคณะผู้บริหารในการกำกับดูแลให้โรงเรียนวิถีพุทธ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ มีปัญหาผู้บริหารและครูขาดความเข้าใจหลักสูตร ด้าน กิจกรรมเสนอแนะและการพัฒนามีปัญหาผู้บริหาร และครูขาดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือในโอกาสต่าง ๆ อันเป็นกระบวนการที่เน้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมแห่งความเป็นผู้มีจริยธรรมได้อย่างแท้จริง ด้าน การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรในโรงเรียนวิถีพุทธ ยังพบว่ามีปัญหาผู้บริหารและครูไม่ได้เข้ารับการ พัฒนาตนเองในด้านวิถีพุทธทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่ตรงกับแนวทางวิถีพุทธ และด้านเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธ และชุมชน ยังคงประสบปัญหาว่าผู้บริหารและครูขาดความเมตตากรุณาต่อกันทั้งครูและนักเรียน นักเรียนต่อครู นักเรียนต่อนักเรียนและครูด้วยกัน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธตาม แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ อีกทั้งผู้วิจัยเป็นหนึ่งในบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ 2) การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ 3) กิจกรรม เสนอแนะและการพัฒนา 4) การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรในโรงเรียนวิถีพุทธ 5) การเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน ซึ่งจะได้นำข้อมูลและผลจากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการ ดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในแต่ละด้านให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาครูและมีส่วนเกี่ยวข้องและเป็น แนวทางในการพัฒนาโครงการเรียนวิถีพุทธ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 1,461 คน

ตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 314 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane) โดยแบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 96 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูจำนวน 218 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportion Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะและการพัฒนา การพัฒนาบุคลากร และคุณลักษณะบุคลากรในโรงเรียนวิถีพุทธ การเก็บข้อมูลสัมพันธโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 50 ข้อ และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อคำถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open End) ที่ให้ผู้ตอบเสนอปัญหาและแนวทางในการพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ค่าสถิติทดสอบที (t-test) ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test) และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ใช้วิธีของเชฟเฟ (Sheffe' Method)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวม ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวม

รายการ	ระดับการตัดสินใจ		
	$\bar{X}$	S	แปลผล
1. การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ	3.90	0.57	มาก
2. การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้	3.85	0.54	มาก
3. กิจกรรมเสนอแนะและการพัฒนา	4.06	0.42	มาก
4. การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรในโรงเรียนวิถีพุทธ	3.90	0.46	มาก
5. การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน	3.99	0.50	มาก
เฉลี่ย	3.94	0.40	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กิจกรรมเสนอแนะและพัฒนา ($\bar{X} = 4.06$) มีระดับการตัดสินใจสูงสุด รองลงมาคือ การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน ($\bar{X} = 3.99$) และการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธกับการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรในโรงเรียนวิถีพุทธมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ และการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.85$) มีระดับการตัดสินใจต่ำสุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม ปรากฏดังตารางที่ 2 – 4

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการบริหารจัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม

วุฒิการศึกษา	n	$\bar{X}$	S	t
ปริญญาตรี	170	3.89	0.42	-2.124*
สูงกว่าปริญญาตรี	144	3.99	0.38	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า วุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการบริหารจัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่งปัจจุบัน โดยภาพรวม

ตำแหน่งปัจจุบัน	n	$\bar{X}$	S	t
ผู้บริหารสถานศึกษา	96	4.01	0.40	2.060*
ครู	218	3.91	0.40	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน โดยภาพรวม พบว่า ตำแหน่งปัจจุบันที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการบริหารจัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2.855	2	1.427	9.185*
ภายในกลุ่ม	48.331	311	0.155	
รวม	51.186	313		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านกิจกรรมเสนอแนะและพัฒนา ด้านการก่อกลุ่สัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน และด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธกับการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรในโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้

2. ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการบริหารจัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า 1) ปัญหา สถานศึกษาไม่ได้วิเคราะห์สภาพของโรงเรียนจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับวิถีพุทธบุคลากรขาดการอบรมวิถีพุทธและชุมชนไม่ให้ความร่วมมือพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ 2) แนวทางในการพัฒนา ควรวิเคราะห์สภาพของโรงเรียนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีพุทธส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมและร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อที่จะสามารถนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยนำประเด็นมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ศึกษาการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทุกด้านการที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธโดยการจัดการเรียนรู้วิถีพุทธทุกกลุ่มสาระโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ความรู้ในหลักธรรมที่เป็นความรู้เห็นคุณค่าสิ่งที่เรียนและฝึกการปฏิบัติจริงตามหลักธรรมและประสานงานร่วมมือกับวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ทุกคนใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามณี ปัญญาอิง (2558) ได้ทำการศึกษาการจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของราตรี รัตนโสภา (2560) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.1 ความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการบริหารจัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตาม วุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันมีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาในระดับต่างกันมีปัจจัยในการตัดสินใจในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ จึงทำให้ความคิดเห็นต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเถลิงศักดิ์ อรุณศิริวัฒน์(2554) ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาตามแนวดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาราชนครินทร์ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวม พบว่าผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.2 ความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการบริหารจัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่งปัจจุบันโดยภาพรวม และรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจากตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและตำแหน่งครูผู้สอนมีหน้าที่การปฏิบัติงานในลักษณะที่แตกต่างกันตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้วางนโยบาย แต่ตำแหน่งครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการในระดับปฏิบัติทำให้การพัฒนาของโรงเรียนวิถีพุทธแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปณิดา ดาผาวัน (2554) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพกลาง จำแนกตามตำแหน่งโดยรวม พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอังคณา ผุยพรม (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่าข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.3 ความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการบริหารจัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียนโดยภาพรวม และรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามกับสมมติฐานที่ตั้ง การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจากขนาดโรงเรียนแตกต่างย่อมมีการบริหารจัดการในโรงเรียนแตกต่างกันโดยเฉพาะบุคลากร วิธีการดำเนินงาน สถานที่ ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่แต่ละโรงเรียนมีความไม่เท่าเทียมกัน โรงเรียนขนาดใหญ่อาจมีความซับซ้อนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กในด้านงบประมาณหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระวรรณ พรศิริ (2555) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 3 พบว่าผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชสันต์ จวงพลงาม (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า

3.1 ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ สถานศึกษาไม่ได้วิเคราะห์สภาพโรงเรียน แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของสรินญา มาตนอก (2556) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า ขาดการประชุมวางแผนการดำเนินงานขาดสื่อรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรวดี จันทนะโสตร์ (2553) การศึกษาปัญหาการบริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตาม โครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนครินทร์ เขต 2 พบว่าแนวทางการ บริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทวิวิธี ในการบริหารสถานศึกษาใน 4 ประการ ได้แก่ การบริหารจัดการสถานศึกษา การส่งเสริมการเรียน การสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ นอกจากนี้ สถานศึกษา

ควรมีจุดเน้น หรือควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนแน่นอนในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม หรือการนำหลักธรรมสู่สถานศึกษา ควรมี การนิเทศ กำกับ และติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

3.2 ด้านการจัดวิทยุพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ สถานศึกษาขาดการบูรณาการในการจัดกิจกรรม แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวดี ชูติพงศ์ (2562) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานของโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีแนวทางดังนี้ผู้บริหารควรส่งเสริมพัฒนาเทคนิคและวิธีการวัดและประเมินผลด้านการเรียนรู้ต่าง ๆ แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยให้คำแนะนำการดำเนินงานและกำกับติดตามการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายสถานศึกษาส่งเสริมบรรยากาศของพุทธธรรมและมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกันผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นมีการกำหนดให้สถานศึกษาเป็นเขตปลอดอบายมุขทุกประเภทโดยมอบหมายให้ครูประจำชั้นติดตามสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มที่มีปัญหาและกลุ่มเสี่ยง ต้องรีบดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเบื้องต้น

3.3 ด้านกิจกรรมเสนอแนะและการพัฒนา สถานศึกษามีปัญหานักเรียนขาดการตระหนักถึงความสำคัญในการร่วมกิจกรรมส่งเสริมพุทธศาสนา แนวทางการพัฒนา สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนวิถีพุทธ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสังข์ฉวีล สุนโน (2558) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ:กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 พบว่า แต่ละด้านปัจจัยนำเข้าผู้บริหารควรสนับสนุนให้โรงเรียนและชุมชนมีการอบรมคุณธรรมนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนและผู้บริหารและครูควรได้รับการอบรมความรู้คุณธรรม ด้านศีล สมาธิ ปัญญา อย่างต่อเนื่องด้านกระบวนการผู้บริหารควรจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาด้านศีล สมาธิ ปัญญา ให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ผู้บริหารควรจัดให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้วิถีพุทธนอกสถานที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูใบฎีกา สุวิทย์ สุวิชาโน (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติธรรมร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งบ้าน วัด โรงเรียน โดยสม่ำเสมอ ให้ผู้เรียนมีความรู้จริงตามหลักของอริยสัจ 4 เข้าใจปัญหา รู้สาเหตุความเป็นมา และมีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง

3.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรในโรงเรียนวิถีพุทธ สถานศึกษามีปัญหาบุคลากรขาดการอบรมการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ แนวทางการพัฒนา สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนเข้ารับการอบรมการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยนารี ทองฉิม (2563) ได้ศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธสู่ความเป็นโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่ามีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้ ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างในการนำครูนักเรียนรักษาศีล5 ก่อนรับประทานอาหารผู้บริหารและครูควรชื่นชมความดีหน้าเสาธงทุกวันควรมีโครงการพระสอนศีลธรรมผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างให้ครูและนักเรียนมีสมุดบันทึกความดี สอดคล้องกับงานวิจัยอังคณา ผุยพรม (2557) ได้ทำการศึกษารื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรจำนวนมากทำให้ความคิดของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไปซึ่งบางคนไม่ยอมปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา แนวทางการส่งเสริมและพัฒนา ผู้บริหาร ครู และบุคลากร เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ

3.5 ด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน สถานศึกษามีปัญหาชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ แนวทางการพัฒนา สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักในการบริหารงานร่วมกัน

ระหว่างชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตติกาญจน์ ปกติ (2561) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าแนวทางสำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพผลการบริหารงานโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 คือควรมีการพัฒนาด้านกายภาพตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ มีสื่อหลากหลายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก จัดกิจกรรมสอดคลองและต่อเนื่องและประเมินผลกิจกรรมครูควรศึกษาหลักสูตรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนเพื่อให้เด็กเรียนอย่างมีความสุขควรสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานเป็นกรณีพิเศษให้กำหนดเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีการปฏิบัติแนววิถีพุทธต้องร่วมมือ บ้าน วัด โรงเรียนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมดำเนินงานวิถีพุทธให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นและควรนำแนวคิดวิถีพุทธสู่ชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยศรีสุตา รัตนะ (2555) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดตรัง พบว่าประเด็นแนวทางการพัฒนาโครงสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้มีความเป็นกันเอง ชุมชนและคณะครูเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกันมีการส่งเสริมบรรยากาศใฝ่รู้ใฝ่เรียนใฝ่สร้างสรรค์การแสดงความสามารถต่อครูทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ โรงเรียนควรมีการจัดให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนทุกคนไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัดเดือนละ 1 ครั้ง มีวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องวิถีพุทธทุกรายวิชาจัดกิจกรรมที่หลากหลาย
2. ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ไปศึกษาดูงานโรงเรียนวิถีพุทธต้นแบบ ควรจัดหางบประมาณสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ไปศึกษาดูงานเพื่อนำมาบูรณาการให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและปรับใช้ตามบริบทของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรในโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อพัฒนาระบบการทำงานในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3, สำนักงาน. รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ปีการศึกษา 2560. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3: 2560.
- จุฑามณี ปัญญาอิง. การจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2558.
- จิรวดี ชุตติพศ. แนวทางการบริหารงานของโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2562.

- จิระวรรณ พรศิริ. การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 2555.
- ชุตินาถ ปกติ. ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา, 2561.
- เถลิงศักดิ์ อรุณศิริวัฒน์. สภาพการจัดการศึกษาตามแนวดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2554.
- นารี ทองฉิม. การดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธสู่ความเป็นโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2563.
- ปณิดา ดาผาวัน. สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทบุรี, 2554.
- พระครูใบฎีกาสุนทร สุวโน. การพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553
- พระครูสังฆวิมล สุนโน. ศึกษาผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ: กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2558.
- ราตรี รัตนโสภา. การศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญา พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.
- ศรีสุดา รัตนะ. สภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2555.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ พัสดุภัณฑ์, 2546.
- . แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559.
- สรียญา มาตนอก. ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2556.
- สุขสันต์ จวงพลงาม. สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2553.
- สุรวุฒิ จันทนะโสดี. การศึกษาปัญหาการบริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตาม โครงการโรงเรียน วิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2553.
- อังคณา ฝูพรหม. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2557.